

Sygnatura akt XII C 286/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

P., dnia 15 grudnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący:SSO Hanna Ratajczak

Protokolant:Starszy sekretarz sądowy Katarzyna Słup-Ostrawska

po rozpoznaniu w dniu 15 grudnia 2016 r. w Poznaniu

na rozprawie sprawy z powództwa P. P.

przeciwko S..P.- Dyrektor Zakładu Karnego we W., Dyrektor Zakładu Karnego w K., Dyrektor Zakładu Karnego G.

- o zapłatę

I. Powództwo oddala;

II Odstępuje od obciążania powoda kosztami niniejszego postępowania.

SSO Hanna Ratajczak

Sygn. akt XII C 286/16

UZASADNIENIE

Powód P. P. wniósł o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa – Dyrektora Zakładu Karnego we W., Dyrektora Zakładu Karnego w G. oraz Dyrektora Zakładu Karnego w K. kwoty 100.000 zł na swoją rzecz oraz kwoty 20.000 zł nawiazki na rzecz Domu Dziecka w P., jak również o zaniechanie na przyszłość osadzania go w opisanych warunkach. W uzasadnieniu pozwu podał, że swoje roszczenie wywodzi z faktu niezapewnienia mu z zakładach karnych odpowiednich warunków bytowych. Wskazał, że cele były przeludnione (wielkość celi na jednego więźnia wynosiła poniżej ustawowych 3m²) i nienależycie wyposażone – kącik sanitarny nie był oddzielony od reszty pomieszczenia przeznaczonego do spania i jedzenia, co nie zapewniało intymności podczas załatwiania czynności fizjologicznych. Utrudniano też powodowi kontakt z bliskimi poprzez nieudostępnianie aparatu telefonicznego. Powód zarzucił nadto, że koce, materace i odzież były brudne i nieprzebadane dermatologicznie, a sprzęty połamane. Brak było przy tym właściwej wentylacji w celach, bieżącej ciepłej wody, możliwości prania i suszenia odzieży, a funkcjonariusze Służby Więziennej odnosili się do osadzonych w sposób poniżający.

Postanowieniem z dnia 11 marca 2016 r. Sąd zwolnił powoda od kosztów sądowych w całości.

Pozwany reprezentowany przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pozwany zaprzeczył wszelkim zarzutom stawianym mu przez powoda, wskazując, że jednocześnie zarzuty te nie zostały w żaden sposób sprecyzowane, ani przypisane konkretnej jednostce penitencjarnej wymienionej po stronie pozwanej. Wobec tego, zdaniem pozwanego, samo niezadowolenie powoda z przebiegu kary pozbawienia wolności, czy też subiektywne przekonania o pozbawieniu rzekomych uprawnień nie może stanowić podstawy do żądania zadośćuczynienia. Pozwany wskazał również, że jeżeli powód został pozbawiony uprawnień decyzją dyrektora zakładu karnego, to o tym czy było to działanie bezprawne winno podlegać ocenie sędziego lub sądu penitencjarnego, nie zaś sądu cywilnego. Odnośnie pobytu powoda w Zakładzie Karnym we W. pozwany podał, że powód nie był tu osadzony

w warunkach przeludnienia, zaś odnośnie zarzutów dotyczących utrudniania kontaktów z rodziną, poniżającego i złego traktowania brak jest możliwości stosownego odniesienia się z uwagi na brak wymienienia przez powoda konkretnych przypadków rzekomych naruszeń. Także co do Zakładu Karnego w K. pozwany podniósł, że powód nie był osadzony w warunkach przeludnienia, a warunki bytowe odpowiadały w tym zakresie właściwym uregulowaniom. Powodowi nie utrudniano przy tym kontaktów ze światem zewnętrznym, ani nie traktowano w sposób niehumanitarny lub poniżający. Powód nie składał też żadnych skarg. W Zakładzie Karnym w G. powód także nie był osadzony w warunkach przeludnienia, jak również nie utrudniano mu rozmów telefonicznych. Warunki bytowe odpowiadały normom powszechnym i wewnętrznym. Niezależnie od powyższego pozwany podniósł, iż żądana przez powoda kwota jest rażąco wygórowana.

Sąd Okręgowy ustalił co następuje:

Powód P. P. odbywa karę pozbawienia wolności.

Powód od 15 lipca 2014 r. do 3 grudnia 2014 r. przebywał w Zakładzie Karnym w G. w pawilonie C oddziału I. Cella, w której przebywał powód była po remoncie w 2014 r. Była to cela 5-osobowa, której powierzchnia wynosiła powyżej 3m² na jednego osadzonego. Kąciki sanitarne były murowane do pełnej wysokości, zamykane drzwiami łazienkowymi, co umożliwiało zachowanie pełnej intymności w korzystaniu z toalety. Do celi podłączona była ciepła woda, która puszczana była w określonych porach dnia. Zdarzało się powstawanie wykwitów na ścianach i sufitach, co spowodowane było jednak niewłaściwym użytkowaniem celi przez samych osadzonych. Wszystkie cele, w tym cela w której przebywał powód były systematycznie pod tym kątem kontrolowane przez przedstawicieli służby zdrowia i Powiatowego Inspektora Sanitarnego w G.. Kontrole te nie wykazały nieprawidłowości. W okresie grzewczym była zapewniona minimalna temperatura, tj. 20 st. C.. Bielizna osobista osadzonych wymieniana była co tydzień, bielizna pościelowa co dwa tygodnie, a odzież wierzchnia w zależności od potrzeb. Powód otrzymywał odzież, bieliznę i bieliznę pościelową, która podlegała systematycznemu praniu oraz dezynfekowaniu. Nie istnieją przepisy prawa, by na tego typu rzeczy wystawiany był atest dermatologiczny. Cella, w której przebywał powód wyposażona była w sprzęt kwaterekowy zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 stycznia 2014 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz.U. z 2014 r. poz. 200). W przypadku uszkodzenia lub zepsucia jakiegokolwiek sprzętu, oddziałowy lub kwatermistrz dokonywał wymiany na inny sprawny egzemplarz. Okna były naprawiane i szczelne.

Dowód: notatka służbowa por. M. S. (1) (k. 67-69).

W zakładzie Karnym w K. powód przebywał od 4 grudnia 2014 r. Od 4 grudnia 2014 r. do 10 grudnia 2014 r. oraz od 23 listopada 2015 r. do 24 listopada 2015 r. skazany przebywał w Oddziale C w celach nr 30 i 42, które wyposażone były w kącik sanitarny zabudowany ścianką działową murowaną z drzwiami. Od 10 grudnia 2014 r. powód został przeniesiony do oddziału E/II, gdzie od 10 grudnia 2014 r. do 5 stycznia 2015 r. przebywał w celi nr 51, od 5 stycznia 2015 r. do 9 stycznia 2015 r. w celi nr 35, od 9 stycznia 2015 r. do 1 kwietnia 2015 r. w celi nr 52, od 1 kwietnia 2015 r. do 5 czerwca 2015 r. w celi nr 58, od 5 czerwca 2015 r. do 10 sierpnia 2015 r. w celi nr 41, od 10 sierpnia 2015 r. do 25 sierpnia 2015 r. w celi nr 44. Cele nr 35, 41, 44, 51, 52, 58 są wyposażone w kąciki sanitarne zabudowane parawanem wykonanym ze stelażu z kątownika metalowego wypełnionego płytą pilśniową. Między sufitem a zabudową występuje prześwit około 90 cm. Wysokość parawanu wynosi około 200-205 cm. Wejście do kącików przesłania zasłona materiałowa. Pozostałe cele w oddziale E/II, w których przebywał powód posiadają oddzielony murowany kącik sanitarny. Od 25 sierpnia 2015 r. powód przebywał w oddziale F/I początkowo w celi nr 4 do dnia 23 września 2015 r., w celi nr 11 od 23 września 2015 r. do 13 października 2015 r., w celi nr 14 od 13 października 2015 r. do 23 listopada 2015 r. Cele te wyposażone są w kąciki sanitarne zabudowane ścianką działową murowaną. Powód w Zakładzie Karnym w K. przebywał w celach, w których na jednego osadzonego przypadało nie mniej niż 3 m². W trakcie pobytu powód nie skarżył się na warunki odbywania kary. Cele były na bieżąco odnawiane, a ewentualne wykwity wilgoci na bieżąco usuwane. Wykwity te powstawały przy tym poprzez niewłaściwe użytkowanie celi przez samych skazanych i brak wietrzenia. W Zakładzie Karnym w K. nieszczelności w oknach są stale uzupełniane, a temperatura w celach jest na bieżąco monitorowana. Do cel mieszkalnych doprowadzona jest zimna woda, dostępna całą dobę. Skazani, w tym powód,

mogli na bieżąco korzystać z czajników i grzałek. Powód miał zapewnioną jedną ciepłą kąpiel raz w tygodniu co jest zgodne z Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz. U z 2003 r. nr 152 poz. 1493). Powód dostawał też proszek do prania, przy pomocy którego mógł prać swoją odzież. Odzież i bielizna powoda były wymieniane zgodnie ze wszystkimi standardami. Materace wydawane były czyste i sprawne technicznie. Raz w miesiącu były przeprowadzane zabiegi dezynsekcji, dezynfekcji i deratyzacji. Przewody wentylacyjne spełniały normy Prawa Budowlanego, co było poddawane corocznej kontroli. W przypadku niesprawności sprzętów kwaterunkowych, na wniosek osadzonych były one wymieniane na nowe lub niezniszczone. W okresie przebywania w zakładzie Karnym w K. powód był traktowany zgodnie z przepisami obowiązującymi w tym zakładzie penitencjarnym. Nie był dyskryminowany, ani poniżany. Powód nie skarżył się też na zachowanie funkcjonariuszy. Powód miał prawo do korzystania z samoinkasujących aparatów telefonicznych, nigdy nie zgłaszał też, by realizacja tego prawa była mu utrudniana.

Dowód: informacja o pobytach (k. 46-47), wyjaśnienie por. R. Z. ierza (k. 48), wyjaśnienie mł. c hor. P. K. (k. 49), wyjaśnienie por. Z. S. (k. 50), wyjaśnienie kpt. J. P. (k. 52), wyjaśnienie por. K. Z. go (k. 52-52), wyjaśnienie mł. c hor. S. P. (k. 54), wyjaśnienie ppor. D. P. (k. 55), wyjaśnienie ppor. M. S. (2) (k. 56), kopie protokołów okresowej kontroli przewodów kominowych (k. 57-61).

Obecnie powód przebywa w Zakładzie Karnym we W. od 10 grudnia 2015 r. W tym czasie od dnia 10 grudnia 2015 r. do 18 lutego 2016 r. przebywał w celi 164 (pawilon B), od 19 lutego 2016 r. do 8 marca 2016 r. w celi nr 124 (pawilon F), od 9 marca 2016 r. do 30 marca 2016 r. w celi nr 123 (pawilon F), od 31 marca 2016 r. do 12 maja 2016 r. w celi nr 140 (pawilon F). Powód był osadzony w warunkach, gdzie cele spełniały normę powierzchni 3 m² na jednego osadzonego. W celach 164, 124 oraz 123 znajduje się kącik sanitarny w całości zamurowany, z miską ustępową i umywalką z bieżącą wodą. Cella nr 140 jest jednoosobowa, w której kącik sanitarny jest wydzielony, lecz niezabudowany. Ogólne warunki socjalno-bytowe oraz higieniczne, jak i stan techniczny cel mieszkalnych w których przebywał powód były dobre. W celi znajdowała się kratka wentylacyjna zapewniająca grawitacyjną wymianę powietrza. Instalacje grzewcze i ich moc oraz temperatura w pomieszczeniach odpowiadały normom określonym w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U. z 2002 r. nr 75 poz. 690). Osadzeni odbywali dwie kąpiele w tygodniu, tj. o jedną więcej aniżeli jest to określone jako wymiar minimalny we wskazanym wyżej rozporządzeniu w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności. W pawilonie B, w którym przez pewien okres czasu przebywał powód, był dostęp do ciepłej wody użytkowej przez kilka godzin w ciągu doby. W zakładzie prowadzono kontrole przewodów kominowych, spalinowych oraz wentylacyjnych, które nie wykazały nieprawidłowości. Raz na kwartał przeprowadzana jest usługa dezynsekcyjna i deratyzacyjna. W przypadku wystąpienia usterek sprzętu technicznego dokonywane są doraźne naprawy. Odnosnie suszenia prania w celi, brak jest stosownych przepisów regulujących wskazaną kwestię.

Powód nigdy nie zgłaszał zastrzeżeń do stanu koców, materacy oraz odzieży. Istniała przy tym możliwość wymiany tego asortymentu na czysty podczas wizyty w łaźni lub w magazynie, czego powód nie zgłaszał. Fakt pobrania asortymentu podczas zakwaterowania powód potwierdził podpisem na karcie depozytowej. Powód nie zgłaszał ponadto żadnych innych skarg dotyczących nieprawidłowości w funkcjonowaniu zakładu karnego.

Dowód: notatka służbowa plut. M. B. (k. 37-40), notatka służbowa chor. E. Ł. (k. 41), notatka służbowa st. c hor. K. S. (k. 42), kopia karty depozytowej powoda (k. 43), notatka służbowa chor. P. B. (k. 44-45).

Przy ocenie materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie Sąd kierował się zasadą swobodnej oceny dowodów wyrażoną w art. 233 § 1 k.p.c. Podejmując rozstrzygnięcie Sąd oparł się przede wszystkim na dowodach z dokumentów przedstawionych przez stronę pozwaną, którym dał wiarę w całości, albowiem zgodność ich treści z rzeczywistym stanem faktycznym nie została przez powoda zakwestionowana w toku procesu.

Sąd co do zasady nie dał wiary zeznaniom powoda. Jego relacja dotycząca warunków odbywania kary w zakładach karnych, w których przebywał stoi w sprzeczności z treścią dokumentów w postaci notatek służbowych. Co do

warunków przeludnienia, to subiektywne odczucia powoda w tym zakresie również nie stanowią dowodu w sprawie. To samo dotyczy rzekomego poniżającego traktowania go przez pracowników Służby Więziennej. Jego zeznania były przedstawione w sposób dalece ogólnikowy, powód nikomu nie przedstawił konkretnych zarzutów. Zeznania te nie znajdują potwierdzenia chociażby w tym, by powód kiedykolwiek składał skargi na postępowanie pracowników zakładu karnego. Ostatecznie brak precyzyjnych i konkretnych zarzutów doprowadził do tego, że powód w sposób szczerzy i wiarygodny stwierdził, iż w Zakładzie Karnym w G. i Zakładzie Karnym w K. nie zostały naruszone jego żadne dobra osobiste, co Sąd uwzględnił przy podejmowaniu decyzji w sprawie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Powód domagał się zasądzenia od pozwanego na jego rzecz kwoty 100.000 zł oraz kwoty 20.000 zł na rzecz Domu Dziecka w P., podnosząc, że w określonych okresach czasu – gdy przebywał w Zakładzie Karnym w G., K. oraz we W. – naruszone zostały jego dobra osobiste, tj. godność osobista, prawo do zdrowia, intymności oraz godnych warunków. Było to spowodowane przeludnieniem cel, brakiem ciepłej wody, brakiem odpowiednich warunków higienicznych w zakładzie (brudne koce, odzież, materace, pleśń na ścianach, nieoddzielone kąpiki sanitarne), poniżającym traktowaniem przez strażników Służby Więziennej, w tym utrudnianiem mu dostępu do aparatu telefonicznego i to łącznie w jego ocenie narażało jego zdrowie i życie na uszczerbek oraz jego godność. Powód szeroko opisał okoliczności, które jego zdaniem doprowadziły do naruszenia jego dóbr osobistych.

Podstawą prawną dochodzonego przez powoda zadośćuczynienia za złe, uciążliwe warunki pobytu w Zakładzie Karnym jest art. 448 k.c. związku z art. 23 i 24 k.c., zgodnie z którym w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia. Art. 417 § 1 k.c. stanowi zaś, że szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa. Jako że powód wywodził naruszenie jego dóbr osobistych z faktu bezprawnego – polegającego na osadzeniu w nieodpowiednich warunkach pozbawienia wolności, przytoczyć należy także art. 41 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z którym każdemu zapewnia się nietykalność osobistą i wolność osobistą. Pozbawienie lub ograniczenie wolności może nastąpić tylko na zasadach i w trybie określonych w ustawie. Zasady te odnoszą się nie tylko do samego faktu pozbawiania wolności, ale też warunków, w jakich kara pozbawienia wolności jest wykonywana.

Na powódzie dochodzącym zadośćuczynienia tytułem naruszenia dóbr osobistych spoczywa ciężar udowodnienia, iż miało miejsce naruszenie dobra osobistego co wynika z ogólnej reguły dowodowej wyrażonej w treści art. 6 k.c. Natomiast stronę pozwaną obciąża ciężar dowodu, że naruszenie dobra osobistego nie było bezprawne, co wynika z treści art. 24 k.c. (domniemanie bezprawności naruszenia dobra osobistego).

Zgodnie z przytoczoną wyżej regułą, to na powódzie spoczywał ciężar udowodnienia okoliczności faktycznych, z których wywodzi swoje roszczenie oraz wykazania powstania krzywdy. Należy podkreślić, że w toku sprawy powód nie złożył żadnych wniosków dowodowych ograniczając się do samych twierdzeń pozwu oraz dowodu z przesłuchania strony. Wobec tego, że pozwany zaprzeczył twierdzeniom powoda, już z tej przyczyny roszczenie należało uznać za nieudowodnione. Powód jako jedną z podstaw wywiedzionego w pozwie żądania wskazywał fakt, że odbywał karę pozbawienia wolności, w warunkach które nie spełniały norm zakreślonych przepisami prawa, w szczególności treści art. 110 kkw, w myśl którego powierzchnia celi mieszkalnej, przypadająca na skazanego, wynosi nie mniej niż 3 m². Cele wyposaża się w odpowiedni sprzęt kwaterunkowy zapewniający skazanemu osobne miejsce do spania, odpowiednie warunki higieny, dostateczny dopływ powietrza i odpowiednią do pory roku temperaturę, według norm określonych dla pomieszczeń mieszkalnych, a także oświetlenie odpowiednie do czytania i wykonywania pracy. Jak wynika z przedłożonych przez pozwanego dowodów, standardy wielkości cel były przez stronę pozwaną zachowane, co wynika z danych zawartych w dokumentach określających wielkość i liczebność cel, w których przebywał powód. Ustaleń tych powód nie zdołał skutecznie podważyć. W szczególności nie prowadziły do tego jego twierdzenia, iż

stosownie do przeprowadzonych przez powoda pomiarów, powierzchnia tych cel była mniejsza. Powód nie podał bowiem żadnych danych, w tym metodyki obliczeń, pozwalającej na weryfikację jego twierdzeń.

W niniejszej sprawie powód wskazywał również, że w celach, w których przebywał kącik sanitarny nie był oddzielony od reszty pomieszczenia. Z uwagi na fakt, że powód nie wskazał dokładnie w trakcie postępowania, w jaki sposób przedmiotowy kącik był usytuowany w stosunku do reszty celi i nie wykazał również, by zastosowane w zakładach karnych rozwiązania były niewystarczające dla zachowania intymności osób przebywających w celi, Sąd Okręgowy uznał, że powód nie wykazał, że doszło tym samym do naruszenia jego dobra osobistego w postaci godności. Z postępowania dowodowego wynika, że powód w większości czasu przebywał w celach, gdzie kącik sanitarny oddzielony był od reszty pomieszczenia mурowaną ścianą z oddzielnym wejściem, a jedynie przez krótki okres w celach – gdzie oddzielenie kącika sanitarnego następowało przez płytę pilśniową oraz kotarę, przy czym płyta ta była o wysokości ponad 2 metrów, zapewniając całkowite przysłonięcie osoby korzystającej z toalety. Podkreślić jednak trzeba, że umieszczenie kącika sanitarnego w celi jest wpisane w istotę odbywania kary pozbawienia wolności i powód nie może oczekiwać zapewnienia warunków podobnych jak poza zakładem karnym. Sąd Okręgowy podziela w tym zakresie stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w orzeczeniu z dnia 5 lipca 2012 r. (sygn. akt IV CSK 603/11, Lex nr 1228452) w którym wskazał, że choć godne warunki odbywania kary obejmują również zapewnienie prywatności i intymności związanej m.in. z załatwianiem potrzeb fizjologicznych, to nie przewidują one zapewnienia samodzielności pomieszczeń przeznaczonych na toalety i ich oddzielenia murem od pozostałej części.

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozwala przyjąć również, że naruszone zostało prawo powoda do utrzymywania higieny osobistej w postaci braku dostępu do wody, czystej odzieży, koców czy materacy. Z samą istotą wykonywania kary pozbawienia wolności łączą się bowiem mniej komfortowe warunki zachowania higieny niż dostępne podczas pobytu wolności. P. P. nie został jednak w żaden sposób takiej możliwości pozbawiony. W celi miał dostęp do środków czystości, których ilość odpowiadała normom wyznaczonym obowiązującymi przepisami, jak również dostęp do bieżącej wody. Z treści § 30 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności nie można wyprowadzić wniosku, by na zakładzie karnym ciążył obowiązek zapewnienia stałego, nieprzerwanego dostępu do bieżącej ciepłej wody w celi mieszkalnej. Niezależnie od powyższego, wskazać należy, iż w większości cel, w których przebywał powód, doprowadzona była ciepła woda, która udostępniana była osadzonym kilka razy w ciągu doby. Nadto, raz w tygodniu, a w Zakładzie Karnym we W. – dwa razy w tygodniu, powód mógł korzystać z prysznicy, a podłoga prysznicy wyłożona była środkami mającymi zachować właściwe warunki sanitarne. Także zarzuty powoda dotyczące stanu wyposażenia cel, odzieży skarbowej i materaców wynikającego ze znacznego stopnia ich zużycia, nie mogą stanowić samodzielnej podstawy do dochodzenia roszczeń z tytułu naruszenia dóbr osobistych. Stary, zużyty sprzęt, jak i odzież skarbową winny być oczywiście wymieniane na nowe, ale w ramach posiadanych możliwości finansowych przez daną jednostkę penitencjarną, co też bezsprzecznie było dokonywane. Nie można też pomijać, iż stan tego sprzętu, odzieży, ręczników, materacy, zależał i zależy w znacznej mierze od ich użytkowników. Powód nie wykazał przy tym by odzież była używana po upływie okresu jej używalności.

W dalszej kolejności należy wskazać, że we wszystkich celach, w których przebywał powód regularnie przeprowadzane były dezynfekcje. W zakładach odbywały się też regularne kontrole sanepidu, które nie wykazywały nieprawidłowości. Tym samym należy domniemywać, że warunki sanitarne nie mogły być tak złe, jak to opisywał powód. Skazani co tydzień otrzymywali czystą bieliznę i ręczniki, a co dwa tygodnie pościel, co jest zgodne z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. W przypadku brudnego koca, każdy mógł otrzymać niezniszczony koc, jeśli tylko zgłosił taką potrzebę. Także wyposażenie cel było zgodne z obowiązującymi przepisami. Znajdowała się w nich wentylacja grawitacyjna, a także okna, które osadzeni mogli w każdym momencie otwierać w celu zapewnienia dostępu do świeżego powietrza. Również temperatura odpowiadała przyjętym wymogom. Odnosząc się zaś do podnoszonej przez powoda kwestii zagrzybienia cel, wskazać należy, iż także ten zarzut nie może sam w sobie stanowić o naruszeniu dóbr osobistych powoda. To, że część cel jest w istocie w złym stanie, jest zjawiskiem typowym dla budynków zakładów karnych. Nie oznacza to jednak, iż budynki czy cele nie spełniają podstawowych

norm technicznych i sanitarnych. Zagrzybienie, czy fetor panujący w pomieszczeniach należy wiązać nie tyle z działaniami pozwanego, co ze sposobem użytkowania cel przez osoby w nich osadzone. Z opisu dotyczącego stanu pomieszczeń i wyposażenia cel, wynika, że posiadają one odpowiednią i sprawną wentylację, podlegającą okresowym kontrolom ze strony zakładu kominiarskiego. Warto w tym miejscu przywołać orzeczenie Sądu Najwyższego, w którym stwierdzono że nie narusza godności skazanego przebywanie okresowo w celi zagrzybionej, wymagającej remontu i nieodpowiadającej standardom estetycznym i użytkowym, wynikające z ogólnej trudnej sytuacji materialnej zakładu karnego, obejmującej wiele osób odbywających karę pozbawienia wolności (wyrok SN z dnia 10 maja 2012 r., IV CSK 473/11, Lex nr 1211994).

Zebrany materiał dowodowy nie dał również podstaw do przyjęcia, że funkcjonariusze służby więziennej odnosili się do powoda w sposób niewłaściwy i przedmiotowy. Powód nie wskazał precyzyjnie sytuacji, w których funkcjonariusze mieliby utrudniać mu dostęp do telefonu czy służby zdrowia. Ogólnikowe sformułowania powoda w tym zakresie nie mogły stanowić podstawy do formułowania konkretnych roszczeń pieniężnych. Wskazać należy przy tym, że w czasie codziennych wizytacji cel mieszkalnych, jak również podczas indywidualnych rozmów z wychowawcami, powód nie zgłaszał żadnych problemów odnośnie osadzenia (zarówno co do traktowania go przez pracowników zakładu karnego, jak i co do warunków socjalno-bytowych), ci zaś winni być pierwszymi, do których osadzeni kierują swoje uwagi dotyczące odbywania kary.

Biorąc to pod uwagę Sąd uznał, że działanie pozwanego w zakresie wykonywania władzy publicznej, polegające na wykonywaniu wobec powoda kary pozbawienia wolności nie nosiło cech bezprawności. Działania te znajdowały odzwierciedlenie w obowiązujących przepisach, a powierzone zadania wykonywane były z poszanowaniem zasad humanitaryzmu i dóbr osobistych skazanych. Sąd Okręgowy podkreśla, że powód musi mieć świadomość, że odbywa karę i musi ponosić dolegliwości związane z tym faktem. Kara spełnia funkcję represyjną za dokonane przestępstwo i dolegliwość dla skazanego (dyskomfort) stanowi jej istotę (tak też Sąd Apelacyjny w Katowicach, w wyroku z dnia 7 maja 2009 r., sygn. akt I ACa 247/09, Lex nr 508523). Aby można było mówić o odczuwaniu dolegliwości przez skazanego, odbywanie kary musi być bardziej uciążliwe od sposobu życia osób pozostających na wolności. Odczuwanie niedogodności i dyskomfortu, nawet znacznych rozmiarów, w przypadku kary pozbawienia wolności nie ogranicza się jedynie do braku możliwości opuszczenia zakładu karnego, lecz oznacza także obniżenie standardu życiowego. Zachowania pozwanego, polegające na stworzeniu warunków pobytu w zakładzie karnym, poniżej poziomu typowego dla życia na wolności, które powód odczuwa jako uciążliwe, nie są przez to bezprawne. Żądania zmierzające do podwyższenia warunków życia, tak aby odpowiadały one warunkom osób przebywających na wolności, a nawet które zapewniłyby powodowi poziom pobytu pod pewnymi względami wyższy niż poziom życia znacznej części polskiego społeczeństwa są tym samym bezzasadne. O bezprawnym naruszeniu dóbr osobistych, w szczególności godności może być mowa dopiero, gdy dochodzi do poniżającego i nieludzkiego traktowania, sprzecznego z zasadą humanitaryzmu. Do naruszenia godności ludzkiej może dojść w wypadku, gdy przykładowo pozbawi się więźniów jakiegokolwiek intymności przy spełnianiu potrzeb fizjologicznych, gdy przeludnienie osiągnie stan uniemożliwiający funkcjonowanie w celi, w szczególności gdy więźniowie zostaną zmuszeni do spania na przemian w jednym łóżku, gdy w celi nie będzie możliwości pozostawiania w pozycji leżącej itp. Takie sytuacje niewątpliwie nie były zaś udziałem powoda.

Mając to na uwadze Sąd uznał, że powód nie wykazał podstaw, na których opierał swoje roszczenie, tzn. bezprawnego działania pozwanego przy wykonywaniu wobec niego kary pozbawienia wolności. Należy podkreślić przy tym, że odnośnie Zakładu Karnego w G. oraz Zakładu Karnego w K. powód podczas przesłuchania sam stwierdził, iż w zakładach tych w istocie nie doszło do naruszenia jego dóbr osobistych, co samo w sobie dawało podstawę do oddalenia powództwa w tej części. Odnośnie Zakładu Karnego we W. postępowanie również nie wykazało, by jakiegokolwiek dobra osobiste powoda w sposób bezprawny zostały naruszone, o czym była mowa powyżej. Na marginesie należy wskazać, iż do kompetencji sądu cywilnego, nie należy orzekanie, by powód nie był osadzany w zakładach karnych o danych warunkach bytowo-socjalnych. Wobec powyższego, Sąd orzekł jak w punkcie I sentencji wyroku i powództwo w całości oddalił.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 102 kpc odstępując od obciążania powoda kosztami postępowania. Na koszty te złożyła się opłata od pozwu, od której ponoszenia powód został zwolniony oraz koszty zastępstwa procesowego pozwanego. Powód P. P. od kilku lat do chwili obecnej jest osobą pozbawioną wolności, nie posiada żadnego majątku, oszczędności, nie pracuje. Mając to na uwadze Sąd przyjął, że w niniejszej sprawie zachodzą szczególne okoliczności uzasadniające odstąpienie od obciążania go kosztami postępowania mimo, że jego żądanie zostało oddalone w całości.

SSO Hanna Ratajczak